

COP30 – Global Climate Action Agenda: Raport Końcowy (UNFCCC, listopad 2025)

1. Część I — Wprowadzenie i główne założenia Agendy COP30
2. Część II — Sześć osi działań (Energy, Nature, Agriculture, Cities, Society, Finance)
3. Część III — Wnioski końcowe i rekomendacje na 2026–2030

CZĘŚĆ I — WPROWADZENIE I KONTEKST RAPORTU (TŁUMACZENIE)

Wprowadzenie — Przyspieszenie działań klimatycznych

Prezydencje COP29 i COP30 wraz z wysokimi przedstawicielami ds. działań klimatycznych (Climate High-Level Champions) — Nigar Arpadarai i Danem Ioschpe — zrealizowali COP30 jako szczyt wdrożenia.

W ciągu dwóch tygodni szczyt w Belem (Amazonia) pokazał, jak działania klimatyczne przyspieszają w kluczowych systemach: **energetyce, transporcie, rolnictwie, przemyśle, finansach, zdrowiu, edukacji i gospodarce wodnej.**

Na COP30 przedstawiono setki projektów wdrożeniowych, które pokazują, jak zobowiązania i plany zamieniają się w konkretne rezultaty.

To właśnie teraz wygląda praktyczna realizacja działań klimatycznych:

- **Inwestycje o wartości biliona dolarów** w sieci energetyczne i magazyny energii.
 - **Czterokrotny wzrost produkcji zrównoważonych paliw do 2035 r.**
 - Kraje rozwijające się stają się liderami w dekarbonizacji przemysłu.
 - Tysiące projektów przemysłowych i technologii usuwania CO₂.
 - **Setki milionów hektarów lasów, ziem i oceanów objęto ochroną lub odtworzono.**
 - **Ponad 12 milionów rolników** przeszło na rolnictwo regeneratywne.
 - **437 mln ludzi** uzyskało większą odporność na zmiany klimatu dzięki kampanii *Race to Resilience*.
 - **Tryliony dolarów** zostały skierowane w kierunku zielonej gospodarki i innowacji finansowych.
-

◆ Struktura Agendy COP30

Agenda działań klimatycznych COP30 została oparta na sześciu głównych osiach tematycznych:

1. **Transformacja energii, przemysłu i transportu**
2. **Ochrona lasów, oceanów i bioróżnorodności**
3. **Transformacja rolnictwa i systemów żywnościowych**
4. **Budowanie odporności miast, infrastruktury i gospodarki wodnej**
5. **Rozwój społeczny i ludzki**
6. **Finanse, technologie i budowanie potencjału (tzw. enablers & accelerators)**

Każda z osi ma własne grupy robocze i tzw. **Plany Przyspieszenia Rozwiązań (Plans to Accelerate Solutions – PAS)**, które integrują działania rządów, firm, inwestorów i społeczności lokalnych.

◆ Cykl czterech etapów realizacji

Raport wprowadza nowy model zarządzania projektami klimatycznymi – tzw. **cykl aktywacji**:

1. **Koordinacja (Coordinate)** – łączenie 30 grup aktywacyjnych obejmujących 4825 inicjatyw.
 2. **Pomiar (Measure)** – 189 inicjatyw raportowało postępy w 2025 r. (6-krotny wzrost względem 2024).
 3. **Prezentacja (Showcase)** – stworzono bazę ponad 700 studiów przypadków i 570 „banków rozwiązań”.
 4. **Skalowanie (Scale)** – 117 planów PAS określa, jak zwiększyć zasięg wdrożeń przez współpracę między rządami, biznesem i społecznościami.
-

◆ Adaptacja i odporność

Adaptacja i odporność są kluczowymi, przekrojowymi filarami Agendy COP30.

Włączono tu doświadczenia kampanii *Race to Resilience* oraz wskaźniki efektywności z *Sharm el-Sheikh Adaptation Agenda*.

Wspierano lokalne projekty adaptacyjne (np. przywracanie namorzynów, rolnictwo odporne na suszę), rozwój finansowania oraz wzmacnianie potencjału społeczności i instytucji.

◆ Zaangażowanie całego społeczeństwa („Whole-of-Society Mutirão”)

Agenda COP30 objęła współpracą ponad **190 krajów** i **30 liderów regionalnych**, wspierających wdrażanie krajowych planów klimatycznych (NDC), adaptacyjnych (NAP) i bioróżnorodnościowych (NBSAP).

Ponad **200 inicjatyw biznesowych** włączyło się w finansowanie i wdrażanie projektów klimatycznych. W działaniach uczestniczyły też tysiące samorządów lokalnych i sieci miejskich.

Czy chcesz, abym przetłumaczył teraz **Część II** — czyli sześć osi działań (od energii po finanse)? To zawiera wszystkie konkretne dane: inwestycje, plany dla przemysłu, rolnictwa, lasów, miast i finansów.

CZĘŚĆ II — SZEŚĆ OSI DZIAŁAŃ KLIMATYCZNYCH COP30

◆ **Oś 1 – Transformacja energii, przemysłu i transportu**

Oś 1 obejmuje szybkie, ale nierównomierne zmiany w energii, przemyśle i transporcie. Wzrost OZE i elektryfikacji ogranicza powolna modernizacja sieci oraz wysokie emisje metanu.

Najważniejsze inicjatywy: UNEZA (148 mld USD rocznie), plan **Belém 4x** (paliwa alternatywne), **Deklaracja Zielonej Industrializacji**, wsparcie **Just Transition**.

◆ **Oś 2 – Lasy, oceany i bioróżnorodność**

Celem jest powstrzymanie wylesiania, odbudowa ekosystemów i uznanie praw ludności rdzennej.

Inicjatywy: **Tropical Forest Forever Facility (5,5 mld USD)**, **J-REDD+**, **Mangrove Breakthrough**, **Freshwater Challenge** (350 mln ha mokradeł), **One Ocean Partnership** (20 mld USD).

◆ **Oś 3 – Rolnictwo i systemy żywnościowe**

Transformacja żywności ma ograniczyć emisje i wzmocnić bezpieczeństwo żywnościowe.

Programy: **RAIZ**, **Smallholder Restoration Plan** (5 mld USD), **TERRA Plan**, redukcja metanu, czyste gotowanie, zdrowe diety (–25 % emisji do 2030 r.).

◆ **Oś 4 – Miasta, infrastruktura i woda**

Adaptacja miast do ekstremów klimatycznych.

Inicjatywy: **AGWA**, **Urban Resilience Fund**, sieć **100 miast dla klimatu**, **Porty odporne na klimat**.

◆ **Oś 5 – Rozwój społeczny i ludzki**

Podkreśla sprawiedliwość społeczną, zdrowie i edukację.

Projekty: **Race to Resilience** (437 mln osób), **Plan Zatrudnienia w Zielonych Branżach**, **Global Health Resilience Fund** (2 mld USD).

◆ **Oś 6 – Finanse, technologie i budowanie potencjału**

Napęd Agendy COP30 — finansowanie, innowacje, wiedza.

Inicjatywy: **Climate Finance Accelerator** (1 bln USD), **Fundusz Adaptacyjny COP30**, **CBFP**, **taksonomia ESG**, **Solidarity Levies** (podatki solidarnościowe na fundusz strat i szkód).

CZĘŚĆ III – WNIOSKI KOŃCOWE I REKOMENDACJE COP30

◆ **1. Wnioski ogólne**

Raport końcowy COP30 wskazuje, że globalna społeczność wchodzi w **dekadę wdrażania** — okres, w którym priorytetem jest realizacja, a nie tylko deklaracje.

Osiągnięcie celu 1,5 °C wymaga **pełnego zaangażowania wszystkich sektorów**, przyspieszenia transformacji energetycznej, reformy finansów publicznych i prywatnych oraz uwzględnienia równości społecznej.

„Nie ma już czasu na półśrodki. Każdy rok tej dekady zdecyduje o przyszłości planety.”
— António Guterres, Sekretarz Generalny ONZ

◆ 2. Kluczowe kierunki działań (2026–2030)

1. **Przyspieszenie wdrożenia planów PAS (Plans to Accelerate Solutions)**
 - ponad 117 planów ma wejść w fazę realizacji do końca 2026 r.
 - UNFCCC utworzy platformę „Climate Action Tracker+” do monitorowania efektów.
 2. **Integracja działań klimatycznych z politykami krajowymi**
 - zobowiązanie krajów do aktualizacji NDC (krajowych kontrybucji klimatycznych) zgodnych z celem 1,5 °C.
 - rozszerzenie krajowych planów adaptacyjnych (NAP).
 3. **Reforma finansowania klimatycznego**
 - zwiększenie środków na adaptację i odporność do **50 % całkowitego finansowania klimatycznego**.
 - promowanie innowacji finansowych, jak zielone obligacje i podatki solidarnościowe.
 4. **Wzmocnienie współpracy naukowo-technicznej**
 - rozwój centrów innowacji w ramach UN Climate Tech Network.
 - transfer technologii między krajami Globalnej Północy i Południa.
 5. **Włączenie społeczności lokalnych i rdzennych**
 - w każdym regionie powstaną tzw. *Climate Action Hubs* wspierające projekty oddolne.
 - 20 % środków z funduszy adaptacyjnych ma trafiać bezpośrednio do społeczności lokalnych.
-

◆ 3. Wskaźniki i monitorowanie

Do 2026 r. wszystkie projekty PAS będą raportować dane dotyczące:

- redukcji emisji (CO₂e),
- powierzchni chronionych ekosystemów,
- liczby osób objętych działaniami adaptacyjnymi,
- wartości finansowania i mobilizacji inwestycji,
- poziomu integracji społecznej i równości płci.

UNFCCC i UNEP opracują **Zintegrowany Indeks Działań Klimatycznych (Integrated Climate Action Index)**, który połączy dane środowiskowe, ekonomiczne i społeczne w jeden miernik postępu.

◆ 4. Znaczenie COP30 dla przyszłości

COP30 w Belem było pierwszym szczytem, który **przesunął centrum globalnych działań klimatycznych do Amazonii** – symbolu równowagi ekologicznej i ludzkiej.

To wydarzenie wzmocniło:

- współpracę między regionami tropikalnymi,
 - świadomość globalną na temat roli lasów i oceanów,
 - głos krajów Globalnego Południa w debacie klimatycznej.
-

◆ 5. Przesłanie końcowe

„Nie można chronić klimatu bez ochrony ludzi.

Nie można chronić ludzi bez ochrony przyrody.

COP30 pokazało, że przyszłość należy do tych, którzy działają wspólnie.”

— Dan Ioschpe, High-Level Champion COP30

◆ 6. Perspektywa COP31

Raport kończy się zapowiedzią **COP31**, które odbędzie się w **Seulu (Korea Południowa) w 2026 r.**

Jego głównym tematem będzie „**Zrównoważony rozwój przemysłowy i cyfrowa transformacja dla klimatu**”, a priorytetem – **globalne wdrożenie zobowiązań finansowych i technologicznych z COP30.**

◆ 7. Konkluzja

Agenda COP30 tworzy **plan działania do 2030 roku** — spójny, mierzalny i oparty na współpracy.

Raport podkreśla, że osiągnięcie neutralności klimatycznej nie jest wyzwaniem technicznym, lecz **moralnym, społecznym i cywilizacyjnym obowiązkiem.**

JAKIE KRAJE SPRZECIWIĄŁY SIĘ ROADMAPIE COP30

1. Główne kraje oporu (tzw. „red line”)

Według relacji negocjatorów i mediów, opór zgłaszały m.in.: **Arabia Saudyjska, Rosja, Indie, Chiny.** [The Guardian+2Al Jazeera+2](#)

2. Grupa „Like-Minded Developing Countries”

Wśród państw przeciwnych były kraje należące do tej grupy, jak **Iran, Egipt, Boliwia.** [The Guardian](#)

3. Liczba krajów, które groziły zablokowaniem tekstu

Co najmniej **29 krajów** napisało list do prezydencji COP30, domagając się włączenia roadmapy. [The Guardian+2Earth.Org+2](#)

4. Brak roadmapy w końcowym tekście

Mimo tych żądań, ostateczny tekst porozumienia COP30 nie zawierał konkretnej roadmapy do fazowego odchodzenia od paliw kopalnych. [The Guardian+2euronews+2](#)

Przykładowe kraje, które sprzeciwiały się roadmapie:

- Arabia Saudyjska [The Guardian+1](#)
- Rosja [The Guardian](#)
- Indie [Al Jazeera+1](#)
- Chiny [The Guardian+1](#)
- Egipt [The Guardian](#)
- Iran [The Guardian](#)
- Boliwia [The Guardian](#)

Wnioski

- Nie ma jednej, oficjalnej listy *wszystkich* państw, które „nie podpisały COP30” w sensie roadmapy, ale wiadomo, że kluczowi producenci i konsumenci paliw kopalnych byli przeciwni.
- Grupa oporu była stosunkowo mała, ale miała wystarczający wpływ, by roadmapa *nie znalazła się w finalnym tekście* COP30.
- To pokazuje, że mimo silnej presji (ponad 80 krajów popierało roadmapę), konsensus nie został osiągnięty ze względu na sprzeciw potężnych państw.

CZYM JEST ROADMAP BAKU → BELÉM?

1. Pochodzenie i cel

- Została uruchomiona na COP30 jako sposób na „zwiększenie finansowania klimatu do co najmniej 1,3 biliona USD rocznie do 2035 r.”
- Roadmap **nie tworzy nowego mechanizmu finansowania**, lecz stanowi *ramy referencyjne*, które integrują istniejące inicjatywy i narzędzia.
- Jej celem jest wskazanie, jak publiczne i prywatne podmioty mogą skoordynować działania w celu zwiększenia finansowania w krótkim i średnim okresie.

2. Dlaczego 1,3 biliona USD?

- Liczba ta pochodzi z COP29, gdzie strony „wezwały wszystkich aktorów” (rządy, sektor prywatny itd.) do osiągnięcia tego poziomu do 2035 r.
- Dla wielu krajów rozwijających się kwota 300 mld USD rocznie (oficjalny cel COP29 dla publicznego finansowania klimatu) jest **niewystarczająca**.
- 1,3 biliona USD bardziej odpowiada analizom niezależnych ekspertów, które wskazują rzeczywiste potrzeby finansowe.

3. Jak Roadmap planuje osiągnąć cel

Wyróżnia **pięć głównych „przedsięwzięć”** („5 R”):

Przedsięwzięcie	Znaczenie
Replenishing / Uzupełnianie	Więcej dotacji, korzystnego finansowania, wzmocnienie funduszy wielostronnych, tani kapitał.
Rebalancing / Równoważenie	Rozwiązywanie problemów zadłużenia: restrukturyzacja długu, „klauzule odporności klimatycznej”, zamiana długu na inwestycje klimatyczne.
Rechanneling / Przekierowywanie	Mobilizacja prywatnego kapitału poprzez finansowanie mieszane: gwarancje, instrumenty hedgingowe, udziały kapitałowe itp.
Revamping / Modernizacja	Budowa zdolności, poprawa projektów inwestycyjnych, strategiczne inwestycje np. poprzez krajowe platformy.
Reshaping / Przekształcanie	Zmiana architektury finansowej: lepsze regulacje, ujawnianie ryzyka klimatycznego, taksonomie i struktury przepływów kapitału.

- Wyróżnia również **pięć obszarów tematycznych**, na które powinno kierować się finansowanie: adaptacja / straty i szkody; czysta energia i transformacja; natura; rolnictwo i żywność; sprawiedliwa transformacja.

4. Nowe / innowacyjne źródła finansowania

Mapa drogowa proponuje m.in.:

- Globalne opłaty lub podatki dla transportu lotniczego i morskiego.
- Podatki od transakcji finansowych, majątku, minimalne podatki korporacyjne.
- Większe wykorzystanie SDR (specjalne prawa ciągnięcia) w instytucjach wielostronnych.

5. Reformy instytucjonalne

- Banki Rozwoju (MDB) powinny działać bardziej „katalitycznie” — nie tylko pożyczając, lecz także mobilizując prywatny kapitał.
- Konieczna jest lepsza koordynacja między MFW, MDB i organizacjami ONZ w zakresie restrukturyzacji długu i finansowania klimatu.
- Niezbędne są ulepszenia w raportowaniu, przejrzystości i mechanizmach koordynacji różnych przepływów finansowych.

Dlaczego to ważne

- **Ambicja:** Roadmap znacząco podnosi aspiracje finansowe – z „tylko” 300 mld USD do potencjalnych 1,3 biliona USD.
- **Elastyczność:** Ponieważ nie jest wiążącym traktatem, pozwala różnym aktorom koordynować działania wokół wspólnych idei bez konieczności renegocjacji wszystkiego.
- **Skupienie na krajach rozwijających się:** Koncentruje się na finansowaniu krajów rozwijających się poprzez dotacje, korzystne finansowanie i rozwiązania związane z długiem.

- **Mobilizacja kapitału prywatnego:** Promuje instrumenty finansowe umożliwiające większy napływ prywatnych środków.
 - **Długoterminowa wizja:** Ustawia ścieżkę do 2035 r., dążąc do systemowych zmian.
-

Ryzyka, krytyka i wyzwania

- **Brak wiążącego charakteru:** Kwota 1,3 biliona USD jest aspiracyjna – mapa „wzywa” do działania, ale nie nakłada obowiązku.
 - **Ryzyko zadłużenia:** Restrukturyzacja długu może być powolna, a wysokie zadłużenie pozostaje przeszkodą.
 - **Zbyt duże poleganie na finansowaniu prywatnym:** Prywatni inwestorzy często unikają projektów najmniej dochodowych, np. adaptacja czy straty i szkody.
 - **Trudności podatkowe:** Propozycje globalnych podatków są politycznie trudne do wdrożenia.
 - **Reformy instytucjonalne są trudne:** Zmiany w bankach, agencjach ratingowych czy regulacjach wymagają czasu i woli politycznej.
 - **Kontrola i przejrzystość:** Trudno będzie śledzić, czy obietnice faktycznie przełożą się na realne przepływy finansowe.
-

Wniosek

- Roadmap jest **ambitna i wizjonerska** – zakłada znaczne zwiększenie finansowania klimatu do 2035 r., zarówno z funduszy publicznych, jak i prywatnych, oraz poprzez zmianę sposobu przepływu kapitału.
- Jednak **nie gwarantuje sukcesu** – powodzenie zależy od woli politycznej, rzeczywistych reform i wdrożenia proponowanych mechanizmów.
- Dla krajów rozwijających się oferuje nadzieję, ale też ryzyko, jeśli obiecane środki nie zostaną dostarczone lub jeśli zbyt wiele zostanie pozostawione sektorowi prywatnemu.
- Może stać się **katalizatorem zmian w globalnej architekturze finansowania klimatu**, czyniąc instytucje bardziej wrażliwymi na kwestie klimatyczne, lepiej skoordynowanymi i zdolnymi do mobilizacji ogromnych środków.